

Notitie bij Agendaverzoek Ondersteuning Gelderse Wildopvangcentra

Oorzaken van hulpbehoefendheid van wilde dieren

Naast voedseltekorten en weersinvloeden komen wilde dieren vooral in het gedrang door menselijke oorzaken zoals verkeersaanrijdingen, gebruik van prikkeldraad, aanvaringen met windmolens/hoogspanningsleidingen en landbouwactiviteiten zoals maaien en gifgebruik. In bredere zin is het ruimtebeslag door mensen de oorzaak van de knelpunten voor wilde diersoorten en individuele dieren, ook in de provincie Gelderland. Provinciaal beleid in de vorm van o.a. ruimtelijke ordening en infrastructurele projecten zorgt er mede voor dat het leefgebied van wilde dieren onder druk staat, waardoor wilde dieren in nood komen.

Vogelgriep: extra punt van zorg

De aanhoudende vogelgriepepidemie is een extra punt van zorg voor wildopvangcentra en dierenambulances. Het is op dit moment onduidelijk wie de verantwoordelijkheid draagt voor het opvangen en opruimen van zieke en/of dode wilde vogels. Deze problematiek is recentelijk nog aangestipt in een aflevering van Pointer¹ en in EenVandaag².

Terwijl er in de pluimveehouderij nauwkeurige protocollen zijn voor de omgang met vogelgriep, ontbreekt dit als het om wilde dieren gaat. Volgens de *Leidraad Omgang met Wilde Vogels* zijn grondeigenaren verantwoordelijk voor het opruimen van dode wilde vogels. In de praktijk zijn het echter de dierenhulporganisaties die het eerste aanspreekpunt zijn en die zich over zieke en dode wilde vogels ontfermen. De risico's die hiermee gepaard gaan en de hoge kosten die verband houden met dierenartsen, brandstof, beschermende materialen en de noodzakelijke quarantaineruimtes komen op het bordje van de dierenhulpverleners.

Dubbele zorgplicht van de provincie

Natuurbescherming is een wettelijke taak van de provincie en is geregeld in de Wet Natuurbescherming.

Conform artikel 1.11 van deze wet dient eenieder, waaronder de provincie, voldoende zorg in acht te nemen voor (beschermd) natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving [algemene zorgplicht].³

Voorts verplicht artikel 2.1, lid 6 en lid 7, van de Wet Dieren eenieder de nodige zorg te verlenen aan een hulpbehoefend dier, ook aan niet-gehouden dieren.⁴

Voor particulieren is het doorgaans onmogelijk om hulp aan niet-gehouden dieren te bieden. Zij beschikken niet over de deskundigheid om te beoordelen of en hoe een dier moet worden geholpen. Volgens de Raad voor Dierenaangelegenheden moeten particulieren daarom een deskundige met kennis en vaardigheden inschakelen. Dit wordt de "zoekplicht naar deskundigheid" genoemd.⁵ Wildopvangcentra en dierenambulances beschikken over die kennis en kunde, en zorgen daarmee dat in de praktijk invulling kan worden gegeven aan de wettelijke verplichting uit artikel 2.1, lid 6 en 7, van de Wet Dieren. Wildopvangcentra en dierenambulances hebben voor de uitvoering van hun

---

¹ https://www.npostart.nl/pointer/09-04-2023/KN_1731602

² <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/landelijk-protocol-ontbreek-in-strijd-tegen-vogelgriep-bij-wilde-vogels-beschouw-het-virus-als-nationale-ramp/>

³ [wetten.nl - Regeling - Wet natuurbescherming - BWBR0037552 \(overheid.nl\)](https://wetten.nl/Regeling-Wet-natuurbescherming-BWBR0037552-overheid.nl)

⁴ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030250/2022-12-22#Hoofdstuk2>

⁵ [Dilemma's in de wildopvang \(dierenbescherming.nl\)](https://wetten.overheid.nl/BWBR0030250/2022-12-22#Hoofdstuk2)

taken een ontheffing nodig van de provincie. Voor het verkrijgen van een provinciale ontheffing moeten wildopvangcentra aan strenge door het Rijk opgelegde regels voldoen⁶. Deze regels moeten de kwaliteit van de opvangcentra waarborgen. Deze hoge eisen zijn voor de meeste centra echter praktisch niet haalbaar. Ter illustratie: voor elke diagnose van een dier moet een wildopvangcentrum een dierenarts raadplegen, met alle kosten van dien tot gevolg.

Geen financiering van overheidswege voor Gelderse wildopvangcentra

Ondanks de hierboven genoemde belangrijke, kostbare (en vaak risicovolle) opvang- en zorgtaken die de Gelderse wildopvangcentra verrichten ter uitvoering van de wettelijke zorgplicht voor wilde dieren, en ondanks de strenge eisen waaraan zij moeten voldoen om een provinciale ontheffing te verkrijgen, krijgen de wildopvangcentra in Gelderland momenteel geen steun van overheidswege: zij zijn voor al hun werkzaamheden en de hieruit voortvloeiende kosten volledig aangewezen op giften. Dit is een onrechtvaardige situatie, te meer daar de provincie een dubbele zorgplicht heeft, zoals hierboven vermeld.

Wat kan de provincie Gelderland doen?

De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA)⁷ pleit in haar zienswijze *Dilemma's in de Wildopvang* voor een structurele oplossing voor ondersteuning van wildopvangcentra zodat deze kunnen blijven bestaan en de zorg voor wilde dieren gewaarborgd blijft. Gezien het regionale karakter van wildopvang en de taak van de provincie wat betreft natuurbescherming en de afgifte van ontheffingen, ligt het voor de hand dat de provincie hierin een rol pakt. Ook de Dierenbescherming onderschrijft dit.⁸

In de provincies Noord-Holland, Utrecht, Zeeland, Limburg en Noord-Brabant zijn inmiddels verscheidende maatregelen doorgevoerd om opvangcentra en dierenambulances te ondersteunen. De volgende voorbeelden kunnen als inspiratie dienen voor de provincie Gelderland:

- **Zeeland:** In Zeeland wordt wildopvang De Mikke structureel financieel ondersteund met €10.000,- per jaar. Met het verstrekte bedrag wordt een betaalde kracht deels gefinancierd.
- **Noord-Holland:** In Noord-Holland heeft de provincie wildopvangcentra op verscheidene wijzen financiële ondersteuning geboden.
  - In het coalitieakkoord van 2019 is €200.000,- gereserveerd voor het steunen van wildopvangcentra. De helft is besteed aan het uniform maken van de protocollen van Noord-Hollandse opvangcentra. De andere helft is besteed aan informatiematerialen en communicatieprojecten.
  - Tijdens de coronapandemie stonden Opvangcentra onder druk door stijgende kosten van handschoenen, spuiten en andere materialen. De provincie heeft toen een eenmalig bedrag gegeven.
  - Door het sluiten van een van de twee opvangcentra in de Kop van Holland, kwam het overblijvende opvangcentrum onder druk te staan. Dit opvangcentrum is met een eenmalige bijdrage van €10.000,- gesteund.

---

⁶ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037263/2017-01-01>

⁷ [Dilemma's in de wildopvang \(dierenbescherming.nl\)](https://www.dierenbescherming.nl/dilemma's-in-de-wildopvang)

⁸ <https://gelderland.parlaeus.nl/user/postin/action=view/id=29104>

- **Utrecht:** Ook in Utrecht is in 2019 de steun van wildopvangcentra en dierenambulances met €60.000,- per jaar verankerd in het coalitieakkoord. De financiering⁹ bestaat uit:
  - o €50.000,- voor cursussen aan dierenhulporganisaties. Met vouchers van €3.000,- of €5.000,- kunnen dierenhulporganisaties de kosten dekken van cursussen over het werven en behouden van vrijwilligers, het werven van fondsen en publieksvoorlichting;
  - o €10.000,- wordt gebruikt als noodfonds;
  - o Deze aanpak is gebaseerd op het onderzoeksrapport *Ketentransport en opvang van natuurdieren in de provincie Utrecht*.¹⁰ Daarin is een inventarisatie gemaakt van de knelpunten en uitdagingen bij organisaties in de keten, de mogelijkheden voor het beperken of verkleinen van financiële knelpunten, de opties voor financiering en aanbevelingen voor een efficiënte keten.
- **Noord-Brabant:** In Noord-Brabant hebben de 4 wildopvangcentra zich verenigd in een overkoepelende organisatie: Stichting Faunabescherming Brabant. Een centraal aanspreekpunt maakte het makkelijker voor de provincie.
  - o Eind 2012 is door PS Noord-Brabant besloten om ondersteuning te bieden aan de opvang van inheemse dieren. Hiervoor is toen €750.000,- aan stimuleringssubsidie beschikbaar gesteld. €300.000 was bestemd voor de infrastructuur van de opvangcentra. €450.000,- was bedoeld om de exploitatie van de centra gedurende drie jaar te ondersteunen en om gedurende deze drie jaar ook de kosten van het dierenambulancevervoer naar de hoofdcentra te subsidiëren. Na deze drie jaar zou de opvang op eigen benen moeten kunnen staan;
  - o De provincie heeft in 2021 en 2022 nogmaals eenmalige bedragen gegeven. Er is geen structurele financiering.

Wat doen andere overheden?

In maart 2023 is in de Tweede Kamer een motie aangenomen die oproep om geld beschikbaar te stellen aan vrijwillige hulporganisaties die veel kosten maken bij het ruimen van door vogelgriep gesneuvelde wilde vogels. Het kabinet komt dit jaar met €100.000 om hieraan uitvoering te geven.¹¹ In december 2022 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit echter uitgesproken geen verdere financiering vanuit het Rijk beschikbaar te stellen om wildopvangcentra en dierenambulances structureel te ondersteunen en zo hun voortbestaan te waarborgen.¹²

Gemeentelijke bijdrages lopen sterk uiteen volgens het rapport van de RDA: van geen bijdrage en financiële ondersteuning van één opvang in de eigen gemeente tot overeenkomsten en contractuele afspraken tussen opvangcentra en de verschillende gemeenten waarvoor de centra dieren opvangen. De meeste opvangcentra vangen dieren op uit meerdere gemeenten; niet alle gemeenten dragen bij.

⁹ <https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/Vergaderingen/Statencommissie-Ruimte-Groen-en-Water/2020/25-november/13:00/Memo-opvang-en-transport-natuurdieren-2020RGW166/2020RGW166-Memo-opvang-en-transport-natuurdieren-incl-bijlage.pdf>

¹⁰ <https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/documenten/Rapport/2020RGW134-03-2-Rapport-Transport-en-opvang-van-natuurdieren-in-Utrecht.pdf>

¹¹ <https://www.dierenbescherming.nl/actueel/minister-adema-voert-vogelgriepmoties-uit>

¹² <https://www.partijvoordedieren.nl/vragen/vragen-wassenberg-over-wildopvangcentra-die-noodgedwongen-moeten-sluiten-vanwege-financi%C3%ABle-problemen>